

บทที่ 4

นโยบายและแผนในการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมของไทย

เนื่องจากกิจการด้านโทรคมนาคม รัฐถือว่าเป็นบริการสาธารณูปโภค ซึ่งองค์กรของรัฐ มีหน้าที่ที่จะต้องจัดหาจัดทำให้บริการสาธารณูปโภคนี้ ด้วยเหตุนี้กิจการโทรคมนาคมจึงเกิดการผูกขาด โดยหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นการที่เอกชนจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ต้องขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนโยบายของรัฐ

ในบทนี้ จึงเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงนโยบายและแผนในการดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมของไทยว่ามีแนวโน้มนโยบายอย่างไรในการเปิดโอกาสให้เอกชน เข้าไปมีส่วนร่วม และเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยวิธีการอย่างไร โดยจะศึกษาจากแผนและนโยบายในระดับประเทศก่อน แล้วจึงศึกษาแผนและนโยบายในระดับหน่วยงานปฏิบัติการ ว่ามีการส่งผ่านนโยบายกันมาอย่างไร

4.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2530-2534

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นข้อมูล สำหรับการศึกษานั้น จะขอหยิบยกเฉพาะแผนที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการสื่อสารโทรคมนาคมเท่านั้น โดยในแผน 6 นี้จะแบ่งการสื่อสารออกเป็น 3 ประเภทคือ สื่อสารสาธารณะ สื่อสารมวลชน และสื่อสารเฉพาะกิจ แต่การสื่อสารที่สำคัญและมีความจำเป็นมากในการสนับสนุน การพัฒนาด้านอื่นๆ ได้แก่ สื่อสารสาธารณะ เช่น บริการ โทรศัพท์ในประเทศ/ต่างประเทศ

ในอดีตที่ผ่านมาการขยายบริการสื่อสารสาธารณะ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้ การขาดแคลนโทรศัพท์เป็นปัญหารุนแรงอีกทั้งคุณภาพบริการยังไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้ เท่าที่ผ่านม้อัตรการขยายตัวของเลขหมายโทรศัพท์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9 ต่อปี แต่ความต้องการมีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี ทำให้การขาดแคลนโทรศัพท์มีความรุนแรงมากขึ้น ในปี 2528

มีโทรศัพท์ประมาณ 7 แสนเลขหมาย หรือคิดเป็น 1.4 เลขหมาย ต่อ 100 คน เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนามีโทรศัพท์ 4 เลขหมาย ต่อ 100 คน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาคุณภาพบริการ ยังไม่เกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเท่าที่ควร สาเหตุสำคัญของปัญหาโทรคมนาคมดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากปัญหาการบริหารและการดำเนินงานของหน่วยงานที่ให้บริการยังไม่ดี ขาดการประสานงานที่ดีทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขาดความคล่องตัวในการดำเนินงานเชิงธุรกิจ และปัญหาที่สำคัญ คือการขาดแคลนเงินลงทุนในการขยายบริการ

ดร.ไพฑูริย์ กิมปพยอม (สัมภาษณ์ 12 ก.ย. 2540) “การพัฒนาโทรศัพท์เป็นไปอย่างล่าช้า ไม่พอกับความต้องการของประชาชน เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ อีกทั้ง ทศท.เองมีรายได้ไม่เพียงพอ ในสมัยนั้นการลงทุนต่อหมายเลขซึ่งประมาณ 30,000 บาท ถ้าขยาย 1 ล้านเลขหมาย ต้องใช้งบประมาณถึง 3 หมื่นล้านบาท การดำเนินงานในอดีตใช้วิธีกู้เงินจากต่างประเทศ เพราะว่าค่าใช้จ่ายต่างๆ เกิดจากการนำเข้าอุปกรณ์จากต่างประเทศ และการกู้เงินนั้น รัฐจะต้องเป็นผู้ค้ำประกัน ซึ่งในสมัยนั้นมีการกำหนดเพดานเงินกู้ของประเทศของหน่วยงานทั้งราชการและรัฐวิสาหกิจทั่วประเทศ ปีละไม่เกิน 2 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ราว 5 หมื่นล้านบาท) ซึ่งรัฐต้องนำเงินมาจัดสรรให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ รถไฟ ชลประทาน พลังงาน ในขณะที่หน่วยงานที่ได้รับโควตาเงินกู้มากที่สุด คือหน่วยงานด้านพลังงาน ได้แก่ ไฟฟ้า ในส่วนของ ทศท. จะได้รับงบประมาณที่จะขยายบริการโทรศัพท์ ได้ปีละประมาณ 2 หมื่นเลขหมาย ในขณะที่ความต้องการมีประมาณ 2 ล้านเลขหมาย ซึ่งต้องใช้งบประมาณถึง 6 หมื่นล้านบาท”

การขาดแคลนโทรศัพท์ภายในประเทศ และคุณภาพบริการที่ไม่ดีนี้มีผลกระทบไปถึงการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การติดต่อโทรศัพท์ระหว่างประเทศไม่สะดวก การพัฒนาอุตสาหกรรมธุรกิจ การค้า ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ดังนั้นรัฐบาลสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ.2531 จึงได้มีนโยบายที่จะให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการโทรคมนาคมตามที่ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2531 ในข้อ 6.2 ความว่า “เพิ่มขีดความสามารถบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การสื่อสารโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมลงทุนในการดำเนินงานเพื่อเร่งตอบสนองความต้องการที่

เพิ่มขึ้นให้ได้อย่างเพียงพอ” ดังนั้นในแผนพัฒนาฯฉบับที่ 6 จึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการสื่อสารโทรคมนาคมมากขึ้น โดยได้ระบุมมาตรการและแผนงาน ในการพัฒนาสื่อสารณะด้านปรับปรุงการลงทุน พัฒนาโครงข่าย ขยายบริการ และเพิ่มคุณภาพของบริการ โดยได้เน้นสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุน ในแผนงานข้อ 5-7 ดังต่อไปนี้

“ (5) สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุน และดำเนินงานให้บริการด้านสื่อสารณะ เช่น เข้าร่วมทุน เช่า รับโอนบางส่วนหรือทั้งหมด โดยให้หน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ตลอดจนกำหนดรูปแบบ เงื่อนไขให้สามารถปฏิบัติได้

(6) การให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินงานให้บริการไปรษณีย์โทรเลขในส่วนท้องถิ่น ควรเน้นคุณภาพบริการในด้านความสะดวกรวดเร็ว แน่นนอน และสม่ำเสมอ และให้มีประเภทของบริการมากขึ้น

(7) กำหนดอัตราค่าบริการให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในการขยายงาน เพื่อให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่เพิ่มขึ้น และไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนาธุรกิจ การค้า และอุตสาหกรรม”

จากมาตรการและแผนงานดังกล่าว ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 พบว่าภาครัฐได้เริ่มมีนโยบายในการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านการสื่อสารด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมทุน เช่า รับโอนบางส่วนหรือทั้งหมด จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

นอกจากนี้ยังมีมาตรการส่วนรวมด้านการสื่อสาร ในด้านสนับสนุนให้เมืองศูนย์กลางด้านการสื่อสาร เพื่อดูแลนโยบาย กำกับ ดูแล กิจกรรมด้านการสื่อสาร อีกทั้งให้มีการปรับปรุงด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ บริการใหม่ๆ เข้ามาใช้ในประเทศ ตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรการส่วนรวมด้านการสื่อสารข้อ 1 ข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 8 ดังต่อไปนี้

“(1) สนับสนุนให้เมืองศูนย์กลางด้านสื่อสาร ในลักษณะคณะกรรมการประสานงาน เพื่อดูแลด้านนโยบาย การวางแผนลงทุน กำกับ ดูแล ให้มีการดำเนินงานสอดคล้องและสนับสนุนกันโดย

ให้กระทรวงคมนาคมเป็นเจ้าของเรื่องรับไปดำเนินการในเรื่องการจัดตั้งองค์กรดังกล่าว โดยพิจารณา กำหนดรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

(4) ให้มีการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบด้านการสื่อสารให้มีความ คล่องตัวเหมาะสม ทันสมัย เอื้ออำนวยและสนับสนุนต่อการพัฒนาประเทศ

(5) ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ที่ได้มาตรฐานขึ้น ในประเทศ

(8) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่และบริการใหม่ที่เหมาะสมมาใช้ประโยชน์ให้ สอดคล้องและเชื่อมโยงกับโครงข่ายเดิม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการขยายตัวด้านธุรกิจ”

สรุปโดยภาพรวมแล้วแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ได้เขียนเรื่องการพัฒนาการสื่อสาร ไว้ใน ประเด็นใหญ่ๆ เพียง 6 ประเด็นดังต่อไปนี้

- เปิดโอกาสให้เอกชนเข้าร่วมลงทุน
- ขยายบริการและปรับปรุงคุณภาพของบริการ
- อัตราค่าบริการ
- แก้ไขกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา
- จัดตั้งองค์กรกลาง ดูแลนโยบาย และกำกับดูแลด้วยปฏิบัติการ
- ส่งเสริมการนำเทคโนโลยี และบริการใหม่ๆ มาใช้

ต่อมารัฐบาลสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 2 ในปี พ.ศ. 2533 ได้มีนโยบายในการพัฒนาการสื่อสารต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดก่อน(ชาติชาย 1) ตามที่ได้แถลง นโยบายคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2534 ข้อ 3.5 ความว่า “รัฐบาลจะเร่งดำเนินการด้านบริการ โทรคมนาคมและการสื่อสารให้รวดเร็วและมีบริการดีเพียงพอกับความต้องการของธุรกิจ และประชาชนที่ขยายหรือเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว” รัฐบาลจึงได้มอบให้สภาพัฒนาฯจัดทำแผนพัฒนาฯให้สอดคล้องกับ นโยบายดังกล่าวดังปรากฏในแผน 7 ตามข้อมูลที่จะนำเสนอต่อไปนี้

4.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 นี้ ได้วางแผนต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ซึ่งได้เริ่มเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการการสื่อสารแต่ก็เป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น ยังคงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสรุปประเมินผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เพื่อเป็นข้อมูลในการร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ต่อไป

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 การพัฒนาระบบบริการพื้นฐานได้ดำเนินการตามแนวทางพัฒนาที่กำหนดไว้ กล่าวคือ การนำบริการพื้นฐานที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ การเชื่อมโยงโครงข่ายให้สมบูรณ์และยกระดับคุณภาพบริการ การเพิ่มบทบาทเอกชนในการแบ่งเบาภาระการลงทุนและเพิ่มประสิทธิภาพบริการ การปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานของรัฐ การปรับโครงสร้างราคาให้เหมาะสมและการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา อย่างไรก็ตาม การลงทุนตามโครงการต่างๆ ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ประกอบกับภาครัฐยังมีข้อจำกัดหลายด้านที่ไม่อาจดำเนินการตามแผนได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุนขยายบริการพื้นฐานเป็นไปอย่างล่าช้า ทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ นอกจากนั้น เศรษฐกิจของประเทศได้ขยายตัวในอัตราสูงเกินกว่าเป้าหมายที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 กำหนดไว้มาก จึงส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐานทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีสภาพลอดที่สำคัญต่อการพัฒนาในอนาคต โดยเฉพาะการขาดแคลนด้านโทรศัพท์ยังมีผู้รอขอใช้เป็นจำนวนถึงประมาณ 1 ล้านเลขหมาย แม้ว่าจะได้ดำเนินการขยายโทรศัพท์เพิ่มขึ้นจาก 8 แสนเลขหมาย เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 เป็น 1.8 ล้านเลขหมายแล้วก็ตาม แต่ก็ยังทำให้จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากรมีสัดส่วนเพียง 3 เลขหมายต่อ 100 คนเท่านั้น ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีโทรศัพท์เฉลี่ย 9 เลขหมายต่อ 100 คน

ด้วยเหตุนี้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการสื่อสารโทรคมนาคม โดยได้วางเป้าหมายในการพัฒนาดังนี้

1. ขยายบริการ โทรศัพท์ให้เพียงพอกับจำนวนค่าขอใช้บริการ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2. เพิ่มจำนวนโทรศัพท์ให้ได้ไม่น้อยกว่า 10 เลขหมาย ที่ให้บริการได้ต่อประชากร 100 คน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
3. ยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านสื่อสารทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้ได้มาตรฐานสากล
4. ให้มีบริการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัล เพื่อสนองความต้องการของภาคธุรกิจและสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

และเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 จึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาด้านการสื่อสารไว้ 6 ประการดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงกฎระเบียบด้านสื่อสาร

(1.1) ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย และสอดคล้องกับเทคโนโลยีด้านสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

(1.2) ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มบทบาทภาคเอกชน เพื่อให้สามารถเข้าร่วมลงทุนกับภาครัฐในการขยายบริการหลัก และบริการเสริมมากขึ้น โดยเฉพาะบริการเสริมให้เอกชนสามารถลงทุนและดำเนินการได้ด้วยตนเอง

(1.3) ปรับปรุงกฎระเบียบที่กำกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและขจัดความซ้ำซ้อนในการลงทุนให้บริการ

2. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน

(2.1) จัดให้มีแผนแม่บทการพัฒนาการสื่อสารแห่งชาติที่มีลักษณะเป็นแผนระยะยาวประมาณ 10 ปี เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาการสื่อสารให้มีทิศทางพัฒนาที่ต่อเนื่องและมีเป้าหมายชัดเจน ประกอบด้วย การประมาณความต้องการ และการขยายเครือข่าย บริการประเภทต่างๆ การพัฒนาองค์กร การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากร และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

(2.2) ปรับปรุงระบบบริหารและการดำเนินงานหน่วยงานของรัฐ ที่ให้บริการให้เกิดความคล่องตัว และมีเอกภาพมากยิ่งขึ้น

(2.3) ให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางอิสระระดับสูง และมีกฎหมายรองรับ ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อกำหนดนโยบายต่างๆ ด้านสื่อสาร รวมถึงการกำหนดโครงสร้างราคาค่าบริการ ให้เกิดความเป็นธรรม ต่อผู้ให้และผู้ให้บริการ และประสานแผนงานด้านสื่อสาร เพื่อให้บรรลุแนวทางดังกล่าว ให้อาศัยอำนาจทางฝ่ายบริหารจัดตั้งคณะกรรมการสื่อสารแห่งชาติขึ้นในระยะแรก

(2.4) เร่งผลิตบุคลากรด้านสื่อสาร โดยเฉพาะวิศวกร ช่างเทคนิคให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และพัฒนาสถาบันฝึกอบรมบุคลากร ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือน ให้อยู่ในระดับที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อป้องกันการขาดแคลนบุคลากร

3. ปรับโครงสร้างราคาให้เหมาะสม

กำหนดอัตราค่าบริการให้สอดคล้องกับต้นทุนที่แท้จริง โดยเฉพาะบริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศให้มีอัตราค่าบริการอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ อันจะเป็นการสนับสนุนการลงทุนในสาขาอื่นๆ เช่น สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ เป็นต้น

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย และ พัฒนาเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม

ให้มีการวิจัยและนำผลงานวิจัยด้านโทรคมนาคมมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์มากขึ้น เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ด้านโทรคมนาคม

5. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ให้มีการทำแผนสารสนเทศแห่งชาติ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย อุตสาหกรรมข้อมูล อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ อุตสาหกรรมด้านบริการโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมด้านผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม

6. บริการความถี่วิทยุให้มีประสิทธิภาพ

ควบคุม ดูแล การนำความถี่วิทยุมาใช้กิจการสื่อสารเฉพาะที่ที่มีความจำเป็นตลอดจน จัดระเบียบการใช้ความถี่วิทยุให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ได้มีนโยบายและแผนในการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น นอกเหนือจากด้านการลงทุนแล้ว ยังได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้วย การวางแผนแม่บท ซึ่งเป็นแผนระยะยาวประมาณ 10 ปี เพื่อให้มีทิศทางในการพัฒนาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ความสำคัญกับการกำกับควบคุมดูแลการใช้ความถี่วิทยุ

เมื่อแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 และ 7 ทั้ง 2 แผน ได้ให้ความสำคัญ ในการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการกิจการโทรคมนาคม ซึ่งเป็นแผนในระดับนโยบายของประเทศแล้ว รัฐได้มีการผลักดันนโยบาย และแผนต่อไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติการ โดยออกมาในรูปของแผนวิสาหกิจองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและแผนวิสาหกิจกิจการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นแผนและนโยบายหลักสำหรับเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งสอง แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงแผนวิสาหกิจขอเสนอข้อมูลภูมิหลังของ ทศท. และ กสท. เพื่อให้ทราบพอสังเขปดังนี้

4.3 ภูมิหลังขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.)

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ได้สถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2497 โดยรับโอนงานกองช่างโทรศัพท์จากกรมไปรษณีย์โทรเลขมาดำเนินการ มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจให้บริการด้านโทรศัพท์นครหลวง กิจการประกอบด้วย ชุมสายวัดเลียบ บางรัก สามเสน และเพลินจิต จำนวน 1 หมื่นเลขหมาย

ทศท. มีภาระหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2497 “ให้ดำเนินการและนำมาซึ่งความเจริญของกิจการโทรศัพท์ เพื่อประโยชน์แห่งรัฐ และ ประชาชน และ ดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวกับกิจการโทรศัพท์ และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องที่ใกล้เคียงกัน หรือ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการโทรศัพท์”

ทศท. ได้ถูกจัดให้เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ซึ่งรัฐได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้จัดให้มีการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้รัฐวิสาหกิจ จัดทำแผนวิสาหกิจ เพื่อเป็นกรอบหลักในการดำเนินงาน ทศท. ได้สนองมติดคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยได้ประกาศใช้แผนวิสาหกิจเป็นหลักในการดำเนินมาโดยตามลำดับ

4.4 แผนวิสาหกิจองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

แผนวิสาหกิจเป็นแผนรวมที่กำหนดทิศทางขององค์การในห้วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งจะช่วยให้คณะผู้บริหารและคณะกรรมการองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย สามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแผนวิสาหกิจของ ทศท. ฉบับที่ 2 และ 3 ระหว่าง พ.ศ. 2533 - 2537 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 และ 7 ตามลำดับ เพื่อจะศึกษานโยบายและแผนในการดำเนินงานของ ทศท. ในช่วงที่เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการโทรคมนาคม

4.4.1 แผนวิสาหกิจองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2530-2534

แผนวิสาหกิจ ทศท. ฉบับที่ 2 ได้กำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวกับการขยายบริการ และเปิดให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมไว้ในนโยบายข้อ 2.1 และ 2.5 ดังนี้

“ 2.1) ขยายบริการให้เพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณ พื้นที่ และประโยชน์ใช้สอย ยกกระดับคุณภาพของบริการ พร้อมกับนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ให้สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว”

“2.5) สนับสนุนให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนช่วยในงานบางส่วนที่เหมาะสมตามนโยบายรัฐบาล เพื่อแบ่งเบาภาระการลงทุน ของ ทศท. และให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการขยายบริการให้เร็วขึ้น”

สำหรับเป้าหมายตามแผนวิสาหกิจฉบับนี้ ได้ระบุไว้ในข้อ 3.1 ว่า “ให้มีเลขหมายโทรศัพท์ที่มี (Line Capacity) ทุกประเภทรวมทั้งหมดไม่น้อยกว่า 2 ล้านเลขหมายในปี 2534 ซึ่งสามารถสนองความต้องการรวมของทั้งประเทศได้ และจำนวนเลขหมายนี้ คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 85 ของปริมาณความต้องการในปี 2534”

ส่วนเป้าหมายที่จะให้เอกชนเข้ามามีส่วนได้ระบุในข้อ 3.10 ว่า “ให้เอกชนเข้ามามีส่วนช่วยในงานบางส่วนที่เหมาะสมตามนโยบายของรัฐบาล ตั้งแต่ปี 2531”

นโยบายและแผนของ ทศท.ตามแผนวิสาหกิจ ฉบับที่ 2 นี้ เป็นนโยบายที่เริ่มต้นเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาในกิจการโทรคมนาคม โดยได้ตั้งเป้าหมายให้เริ่มตั้งแต่ปี 2531 ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมครั้งแรก ในปี 2533 ถ้าช้ากว่าเป้าหมายถึง 2 ปี ทั้งนี้เนื่องจาก “ปี 2531 ได้เริ่มโครงการที่จะเปิดสัมปทานโทรศัพท์ให้เอกชนดำเนินการ พอจะเริ่มโครงการก็เกิดปัญหาจากการต่อต้านของสหภาพแรงงาน ทศท.ขึ้นมาทันที เพราะพนักงานกลัวว่าจะไม่มีงานทำ กลัวถูกออกจากงาน เนื่องจากเอกชนเข้ามาดำเนินงานจะมาแย่งงานไปทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะงานขยายโทรศัพท์เป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของ ทศท.” (ดร.ไพบุลย์ ติมปพยอม สัมภาษณ์ 12 ก.ย. 2540)

นอกจากนี้ในแผนวิสาหกิจ ทศท.ฉบับที่ 2 ได้ระบุว่า ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมแต่ไม่ได้ระบุว่าจะให้เอกชนเข้ามาในลักษณะใด รูปแบบอย่างไร อีกทั้งการคาดการณ์ตัวเลขในการขยายโทรศัพท์ เป็นการคาดการณ์จากยอดการจองโทรศัพท์ไม่ใช่การสำรวจความต้องการที่แท้จริง “ในสมัยก่อน ทศท.คาดการณ์การเพิ่มเลขหมายจากตัวเลขการจองโทรศัพท์และจากสถิติที่ประกาศในย่านภูมิภาคเอเชียได้ทำไว้ ไม่ได้มีการสำรวจความต้องการอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะงบประมาณในการขยายก็ไม่เพียงพออยู่แล้ว จึงไม่มีงบประมาณไปทำการสำรวจ” (ดร.ไพบุลย์ ติมปพยอม สัมภาษณ์ 12 ก.ย. 2540)

สำหรับการเปิดให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมตามแผนวิสาหกิจฉบับที่ 2 ครั้งแรก เกิดขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2533 วันที่ 17 มีนาคม คือ “บริการสื่อสารข้อมูลโดยใช้ระบบ Datanet” เป็นสัมปทานที่กลุ่มชินวัตรได้ไป หลังจากนั้นสัมปทานอีกหลายๆโครงการก็ตามมา จนถึงสุดแผนวิสาหกิจฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2534 ทศท.ได้เปิดให้สัมปทานแก่เอกชน รวม 10 โครงการ ได้แก่ 1. บริการสื่อสารข้อมูลโดยใช้ระบบ Datanet 2. บริการโทรศัพท์ติดตามตัวโฟนลิงค์ 3. บริการโทรศัพท์ติดตามตัวอัติโนมัติ 4. บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ Cellular 900 5. โครงการข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงตามทางรถไฟ 6. ระบบสื่อสารภายในประเทศด้วยดาวเทียม 7. บริการโทรศัพท์สาธารณะแบบใช้บัตร (Card Phone) 8. บริการโทรศัพท์พหุภาพ Telepoint 9. บริการสื่อสารเพื่อธุรกิจผ่านดาวเทียม 10. โครงการข่ายเคเบิลใต้น้ำ โครงการเหล่านี้ เป็นโครงการขนาดใหญ่ เป็นโครงการที่เป็นบริการเสริมของโทรศัพท์ สาเหตุที่เปิดให้สัมปทานบริการเสริมก่อนเนื่องจาก “เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากพนักงาน ทศท.ในการเปิดให้สัมปทานจึงต้องเปิดโครงการเล็กๆก่อน และเป็นโครงการที่ไม่กระทบกับการทำงานของพนักงาน ทศท.” (ดร.ไพฑูริย์ ติมปพยอม สัมภาษณ์ 12 ก.ย. 2540)

4.4.2 แผนวิสาหกิจองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535-2539

ในแผนวิสาหกิจ ทศท. ฉบับที่ 3 นี้ ได้เตรียมการรองรับ งานเมื่อเอกชนหมดวาระดำเนินการ โดยได้ระบุเป็นนโยบายไว้ว่า “ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบงานบริการที่ ทศท. มอบหมายให้เอกชนดำเนินการให้บริการ เพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จด้านการตลาดและการเตรียมการเมื่อหมดวาระการให้เอกชนบริการงานนั้นๆ”

สำหรับในส่วนของเป้าหมายตามแผนวิสาหกิจ ฉบับที่ 3 ได้ระบุไว้ดังนี้

1. ให้มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ที่มี Line Capacity ทุกประเภท รวมทั้งหมดภายในปี 2539 ไม่น้อยกว่าเป้าหมายต่อไปนี้

- เขตนครหลวง ไม่น้อยกว่า 40 เลขหมาย ต่อประชากร 100 คน
- เขตภูมิภาค ไม่น้อยกว่า 3.8 เลขหมาย ต่อประชากร 100 คน

2. ให้มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในส่วนที่ ทศท. ดำเนินการ ไม่น้อยกว่า 5 เลขหมาย ต่อประชากร 1,000 คน ภายในปี 2539

โดยได้วางกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวไว้ดังนี้

1. สำรวจและวิจัยความต้องการของประชาชนในแต่ละประเภทของบริการ โทรศัพท์และโทรคมนาคม โดยแยกประเภทผู้เช่า และนำผลกำหนดอัตราส่วนของการขยายบริการแต่ละประเภทในแต่ละปี
2. พิจารณาให้เอกชนลงทุนในส่วนที่ ทศท. มีข้อจำกัดในการลงทุน
3. ร่วมมือประสานงานกับภาคเอกชนที่ดำเนินการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ด้าน ตลอดจนนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในแผนวิสาหกิจ ฉบับที่ 3 นี้ได้มีการระบุเป้าหมายไว้ว่าการขยายกิจการโทรศัพท์เป็นหลัก โดยการเปิดให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ อีกทั้งมีแผนที่จะสำรวจความต้องการใช้โทรศัพท์ของประชาชนอย่างแท้จริง และในช่วงของแผนนี้ได้เกิดโครงการโทรศัพท์ 3 ล้านเลขหมาย อันเป็นโครงการที่สานต่อจากเมื่อปี 2531 ตามที่ได้กล่าวไว้ในแผนวิสาหกิจ ฉบับที่ 2 โดยในระหว่างปี 2531 ถึง 2533 “ทศท. ต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้าใจ กับสหภาพฯ และพนักงาน ทศท. อยู่ประมาณ 2 ปี เพื่อให้เข้าใจว่าพนักงานจะไม่สูญเสียอะไร ตรงข้ามมีแต่จะได้ประโยชน์ คือ ทศท. จะมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยที่ไม่ต้องไปกู้เงินมาลงทุน และมีเอกชนเข้าร่วมทำงานในบางส่วน ภายใต้การกำกับดูแลของ ทศท.” (ดร.ไพบุลย์ ภูมิพยอม สัมภาษณ์ : 12 ก.ย. 2540)

ในช่วงเวลาของแผนวิสาหกิจ ฉบับนี้ ได้เกิดโครงการสัมปทานขึ้นอีก 4 โครงการ ได้แก่ 1. ขยายบริการโทรศัพท์ 2 ล้านเลขหมาย ในเขตโทรศัพท์นครหลวง 2. บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ CBR 3. บริการวีดีโอ 4. ขยายบริการโทรศัพท์ 1 ล้านเลขหมาย ในเขตโทรศัพท์ภูมิภาค

นอกจากนี้ยังพบว่านโยบายในการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากแรงผลักดันจากภาคเอกชนที่ผลักดันผ่านหน่วยงานของรัฐที่ดูแลกิจการโทรคมนาคม ได้แก่ ทศท. ให้เป็นผู้เสนอแผนไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแล ได้แก่ กระทรวงคมนาคม ทั้งนี้เพื่อให้กระทรวงคมนาคมผลักดันต่อไปจนบรรลุเป็นนโยบายระดับชาติ ในระหว่างที่ผลักดันผ่านหน่วยงาน

ทศท. นั้น ก็ต้องผลักดันผ่านนักการเมืองควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้รับนโยบายสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

“เมื่อสมัยเริ่มต้น ดร.ทักษิณ เป็นคนนำเรื่องสัมปทานเข้ามาผลักดันผ่านนักการเมืองจนเป็นนโยบายขึ้นมา” (สุพจน์ สัจญญพิสิทธิกุล สัมภาษณ์ : 12 ก.ย. 2540)

“เราควรเป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม เป็นผู้นำ ทำอะไรก่อนคนอื่นทำ ในสมัยก่อนผมเป็นคนขายความคิดเรื่อง BTO ให้กับองค์การโทรศัพท์ ขายความคิดนี้ผ่านไปยังนักการเมือง จนเปิดเป็นนโยบายให้พวกเราเข้ามาทำธุรกิจนี้ กลุ่มชินวัตรเป็นบริษัทแรกที่เข้าไปรับสัมปทานทำโครงการคาถ้านี้ตจากองค์การโทรศัพท์ ในปี 2533” (ดร.ทักษิณ ชินวัตร บรรยายในการสัมมนาผู้บริหารกลุ่มชินวัตร : 12 ก.พ. 2540 โรงแรมเอส ซี ปาร์ค)

โดยสรุปแล้ว เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตามนโยบายของรัฐที่ระบุไว้ในแผนวิสาหกิจฉบับที่ 2 และ 3 ในรูปแบบของสัมปทาน แบบ BTO รวมจำนวนทั้งสิ้น 14 โครงการ และทั้งหมดนี้คือในส่วนที่ ทศท. รับผิดชอบ ยังมีอีก หน่วยงานหนึ่งที่เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการในด้านของการให้บริการโทรคมนาคม ได้แก่ กสท. โดยจะขอกล่าวถึงความเป็นมาและการให้บริการของ กสท. ในหัวข้อต่อไป

4.5 ภูมิหลังของการสื่อสารแห่งประเทศไทย

การสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงคมนาคม เรียกโดยย่อว่า “กสท” ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า The Communications Authority of Thailand (CAT) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2520 ตามพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 โดยแยกงานระดับปฏิบัติการออกจากกรมไปรษณีย์โทรเลข มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการและส่งเสริมกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม รวมทั้งธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นประโยชน์แก่กิจการสื่อสารไปรษณีย์และโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชน

การดำเนินงานต่างๆของกสท.

2519 ประกาศใช้พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2519 กำหนดให้จัดตั้งการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจ เพื่อรับผิดชอบการให้บริการด้านไปรษณีย์และโทรคมนาคม

2520 จัดตั้งการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท) และรับโอนงานด้านปฏิบัติการจากกรมไปรษณีย์โทรเลขมาดำเนินงาน เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2520

2521 ปรับปรุงและเปลี่ยนระบบการรับ-ส่งโทรเลข ระหว่างประเทศจากระบบ Manual มาเป็นระบบอัตโนมัติผ่านศูนย์ถ่ายทอดโทรเลขอัตโนมัติ (Automatic Message Switching Center : MSC)

2522 เปิดดำเนินการชุมสายเทเล็กซ์อัตโนมัติ (Computer Telex Exchange : CTE)
เปิดบริการโทรสารสาธารณะเป็นครั้งแรก ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา

2523 เปิดบริการวิทยุติดตามตัวระบบสัญญาณเรียก
เปิดบริการเช่าใช้วิทยุคมนาคมเฉพาะกิจแบบมือถือ

2524 เปิดบริการสื่อสารข้อมูลทางโทรศัพท์ระหว่างประเทศ
เปิดบริการวิทยุคมนาคมระบบ UHF

2525 ประกาศใช้รหัสไปรษณีย์ (Postcode) ทั่วประเทศและเปิดบริการไปรษณีย์รับประกันในประเทศ

2526 เปิดบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS)ระหว่างประเทศ
เปิดบริการติดต่อศูนย์รวบรวมข้อมูลและศูนย์ประมวลผลระหว่างประเทศ (IDAR) ระบบเคเบิลใต้น้ำอาเซียน มาเลเซีย-สิงคโปร์-ไทย (M-S-T) เสร็จสมบูรณ์ และเปิดใช้งานตามโครงการ (ปี 2521-2526)

2527 เปิดบริการโทรเลขนานาชาติระหว่างประเทศครั้งแรกกับสหพันธ์สาธารณรัฐ
เยอรมนี

เปิดบริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ ระบบเรียกอัตโนมัติ ISD ผ่านชุมสายโทรศัพท์
ระหว่างประเทศระบบ SPC

2528 เปิดที่ทำการศูนย์ไปรษณีย์กรุงเทพฯ หัวลำโพง
เปิดบริการรับฝากไปรษณีย์จำนวนมาก ณ ที่ทำการศูนย์ไปรษณีย์กรุงเทพฯเป็นแห่ง
แรก

2529 ย้ายที่ทำการสำนักงานใหญ่ฝ่ายบริหารจากถนนเจริญกรุง บางรัก มาที่ถนนแจ้ง
วัฒนะ หลักสี่ เปิดบริการไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS)ในประเทศ

2530 เปิดบริการจ่ายเงิน Postcheque กับเบลเยียมเป็นประเทศแรก
เปิดบริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูล่า ระบบ AMPS 800 MHz
เปิดให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ IODC กับญี่ปุ่น เป็นประเทศแรก
เปิดบริการวิทยุคมนาคมเฉพาะกิจประเภทจัดกลุ่ม (Trunked Mobile)

2531 ให้บริการถ่ายทอดโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมภายในประเทศกับสถานีโทรทัศน์ช่อง
3 และ 9 อ.ส.ม.ท.

เปิดให้บริการฐานข้อมูลทางเทเล็กซ์ (TelexDatabase)

2532 เปิดให้บริการรับชำระภาษีรถประจำทางไปรษณีย์ในเขต กทม. นนทบุรี
ปทุมธานี และสมุทรปราการ

เปิดให้บริการรับฝากไปรษณีย์ด่วนพิเศษระหว่างประเทศนอกที่ทำการ

เปิดบริการสื่อสารข้อมูล Thaipak

เปิดบริการโทรสารระหว่างประเทศผ่านชุมสายโทรสาร FAXCOM

2534 เปิดบริการรับชำระค่าบริการโทรคมนาคม โดยหักบัญชีเงินฝากธนาคาร

เปิดให้บริการวงจรความเร็วสูงให้เช่า (High Speed Data) กับญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และเยอรมนี

2536 เปิดบริการรับชำระค่าเบี่ยประกันภัยคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถทางไปรษณีย์

2537 เปิดบริการจัดส่งบุคคลและบัญชีกำไรขาดทุนประจำปีทางไปรษณีย์
เปิดให้บริการประชุมทางจอภาพระหว่างประเทศ (Videoconference Service)

เปิดใช้ระบบเคเบิลใต้น้ำไทย-กัวมาเลเซีย-ไทย (M-T)

2538 ขยายบริการรับชำระภาษีรถประจำปีทางไปรษณีย์ออกไปทั่วประเทศ

2539 เปิดใช้งานศูนย์ไปรษณีย์หลักสี่ และเริ่มใช้เครื่องคัดแยกจดหมายอัตโนมัติ
เปิดใช้ระบบเคเบิลใต้น้ำไทย-เวียดนาม-ฮ่องกง (T-V-H)
เปิดบริการสื่อสารข้อมูลระบบ Frame Relay Framelink ครั้งแรกกับประเทศญี่ปุ่น
เปิดให้บริการสื่อสารดาวเทียม Inmarsat-C ผ่านสถานีดาวเทียมนนทบุรี

จากการดำเนินงานด้านโทรคมนาคมของ กสท. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่ให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมอีกหน่วยงานหนึ่งพบว่า มีงานหลายอย่างที่ซ้ำซ้อนกันอยู่กับ ทศท. เช่น เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์ เป็นผู้ให้บริการโทรศัทพ์เคลื่อนที่และเพจเจอร์ เป็นต้น ดังนั้นจึงได้นำแผนวิสาหกิจของกสท. ซึ่งเป็นนโยบายและแผนของกสท. มาศึกษาควบคู่กันไปด้วย

4.6 แผนวิสาหกิจการสื่อสารแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2530-2535)

สำหรับแผนวิสาหกิจ กสท. ฉบับที่ 2 ได้รวมแนวทางนโยบายเพื่อการกำหนดบทบาทของ กสท. ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 และ 7 เข้าไว้ด้วยกัน โดยเนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นการขยายงานและพัฒนาเทคโนโลยีโทรคมนาคมของกสท.เอง มีเพียงข้อเดียวที่ระบุถึงเรื่องการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการ ได้แก่ ข้อ 3 ในหน้า 27 ว่า

“ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการรับภาระในการลงทุนและการดำเนินงานให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสาร เป้าหมายในส่วนตัว ของ กสท. คือ ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ กสท.”

จากข้อความในแผนวิสาหกิจของ กสท. ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการเปิดไว้กว้างๆว่า ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อ กสท. โดยไม่ได้มีการกำหนดว่าจะให้เอกชนเข้าร่วมในกิจการส่วนใดบ้าง และจะเข้าร่วมในลักษณะอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากแผนวิสาหกิจของ ทศท. ซึ่งระบุให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนในการขยายการให้บริการโทรศัพท์

ส่วนสัมปทานที่ กสท. ได้ให้แก่เอกชนในช่วงระหว่างแผนวิสาหกิจ กสท. ฉบับที่ 2 มีอยู่ด้วยกัน 3 โครงการ ได้แก่ 1. บริการวิทยุติดตามตัวแพคลิงค์ 2. บริการโทรศัพท์มือถือ ระบบ 800 3. บริการวิทยุติดตามตัวอีซีคอลล

เพื่อให้ภาพรวมของสัมปทานทั้งหมดที่ภาครัฐให้แก่เอกชนดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. 2533-2537 รวมทั้งลักษณะบริการที่เอกชนรับสัมปทานไปดำเนินการ ผู้วิจัยจึงขอสรุปเป็นข้อมูลให้ทราบในหัวข้อต่อไป

4.7 ภาพรวมลักษณะของบริการร่วมระหว่างเอกชนกับภาครัฐ

จากการที่รัฐได้มีนโยบายในการพัฒนาธุรกิจโทรคมนาคม ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและดำเนินการโดยองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทย ตามแผน 6 และแผน 7 ตามที่ได้แจ้งมาแล้วนั้น หน่วยงานทั้งสองได้ดำเนินการสนองนโยบายดังกล่าว โดยการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในรูปแบบของสัมปทานต่าง ๆ นั้น ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2533-2537 รวม 24 โครงการดังต่อไปนี้

ตารางแสดงรายละเอียดโครงการบริการร่วม ทศท.-เอกชน ระหว่าง พ.ศ. 2533 - 2537

บริการร่วม/วันทำสัญญา	บริษัท/ระยะเวลา	ลักษณะบริการ
<p>1) บริการสื่อสารข้อมูล โดยใช้ระบบ Datanel 17 มี.ค.2533</p>	<p>บริษัท ชินวัตร ดาต้า คอม จำกัด (10ปี)</p>	<p>Datanel หรือ Datakit Virtual Circuit Switch คือ บริการสื่อสารข้อมูลเฉพาะกลุ่มด้วยคอมพิวเตอร์ โดยอาศัยคู่สายโทรศัพท์ที่มีการใช้งานอยู่แล้ว นอก เหนือจากสัญญาณโทรศัพท์ (Voice) ที่รับส่งอยู่ แล้ว ซึ่งคู่สายดังกล่าวสามารถรับส่งข้อมูลด้วย ความเร็วสูงถึง 19,200 บิตต่อวินาที ปัจจุบันกลุ่มลูกค้า ที่ใช้บริการ Datanel คือกลุ่มธนาคาร , ธุรกิจประ กันภัย , ธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ สำหรับในอนาคต จะมีการขยายบริการนี้ออกสู่ภูมิภาคใ้มากยิ่งขึ้นอีก ด้วย</p>
<p>2) บริการโทรศัพท์ติด ตามตัว Paging 1. 12 มี.ย. 2533 2. 21 ธ.ค. 2533 3. 15 มี.ย. 2537</p>	<p>1. บริษัท ชินวัตร เพอจิง จำกัด 2. บริษัท ฮัทชิสัน เทลคอมมิวนิเค ชั่นส์ (ประเทศไทย) จำกัด 3. บริษัท วิกัลด์เพอ จำกัด (15 ปี)</p>	<p>ให้บริการโทรศัพท์ติดตามตัว Phonelink, Hutchison และ World Page โดยเป็นบริการที่อาศัย คลื่นวิทยุเป็นสื่อ ผู้ฝากข้อความเพียงโทรศัพท์ไปยัง ศูนย์บริการของผู้ดำเนินการ ซึ่งมีทั้งระบบอัตโนมัติ และระบบผ่าน Operator ซึ่งจะสามารถรับสัญญาณ เสียง ตัวเลขและตัวอักษรได้ในเวลาเดียวกัน หรือ รับเฉพาะสัญญาณอย่างใดอย่างหนึ่ง ขึ้นอยู่กับชนิด ของโทรศัพท์ติดตามตัวนั้นๆ</p>
<p>3) บริการโทรศัพท์ เคลื่อนที่ Cellular 900 1 ต.ค. 2533</p>	<p>บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (20 ปี)</p>	<p>Cellular 900 เป็นโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ Cellular ระบบ NMT 900 ซึ่งใช้งานในย่านความถี่ 900 Mhz เป็นระบบที่พัฒนาขึ้นจากระบบ NMT 450 ซึ่งในปัจจุบันได้ให้บริการโดย ทศท. และได้มี การใช้งานแพร่หลายในกลุ่มประเทศ Scandinavia และอีกหลายประเทศในยุโรป</p>

บริการร่วม/วันทำสัญญา	บริษัท/ระยะเวลา	ลักษณะบริการ
4) โครงข่ายเคเบิลใยแก้ว นำแสงตามทางรถไฟ Fibre Optic Cable Transmission 1 เม.ย. 2534	บริษัท คอม-ลิงค์ จำกัด (20 ปี)	โครงข่ายเคเบิลใยแก้วแสงตามทางรถไฟนี้เป็น ความร่วมมือระหว่าง ทศท. บริษัท คอม-ลิงค์ จำกัด และการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อรองรับโครง ข่ายบริการโทรศัพท์ทางไกลที่จะขยายตัวใน อนาคตและพัฒนาระบบสัญญาณควบคุมการเดิน รถไฟและระบบการติดต่อทางโทรคมนาคมของ การรถไฟ สามารถรับส่งสัญญาณทั้งเสียง ภาพ และ ข้อมูลต่างๆได้ทุกชนิดในระบบดิจิทัล ให้ความ แม่นยำและเชื่อถือได้สูงสุด
5) ระบบสื่อสารภายใน ประเทศด้วยดาวเทียม Domestic Satellite Earth Station 1 เม.ย. 2534	บริษัท อควิเมนท์ จำกัด (15ปี)	เป็นบริการที่รองรับการขยายตัวทางธุรกิจ และเป็น เส้นทางสำรองการติดต่อสื่อสารในกรณีฉุกเฉิน โดยทางบริษัท อควิเมนท์ จำกัด ได้เช่าช่องสัญญาณ ดาวเทียมไทยคม พร้อมทั้งมอบวงจร 10X0 วงจร และสถานีฐาน ความถี่ต่างๆจำนวน 10 สถานี คือ กรุงเทพฯ สุราษฎร์ธานี หาดใหญ่ ภูเก็ต ระยอง นครราชสีมา ขอนแก่น เชียงใหม่ เชียงราย และ พิษณุโลก ให้ ทศท.ไว้ใช้งาน
6) บริการโทรศัพท์ สาธารณะ แบบใช้บัตร Cardphone 6 พ.ค. 2534	บริษัท แอดวานซ์ อินฟอร์เมชันซิส เต็มส์ จำกัด (18 ปี)	รูปแบบใหม่ของการบริการโทรศัพท์สาธารณะที่ นำเข้ามาอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ด้วย ระบบควบคุมการทำงานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ที่นำมาใช้ติดตั้งเป็นโทรศัพท์ผลิตโดย บริษัท Landis & Gyr แห่งประเทศสวิตเซอร์ แอนด์ รุ่น BTK

บริการร่วม/วันที่ทำสัญญา	บริษัท/ระยะเวลา	ลักษณะบริการ
7) บริการโทรศัพท์พกพา Telepoint 30 พ.ค. 2534	บริษัท โฟนพ้อยต์ (ประเทศไทย)จำกัด (10 ปี)	Telepoint คือบริการโทรศัพท์ไร้สายแบบพกพา ระบบ Digital เป็นระบบสื่อสารทางโทรศัพท์ที่พัฒนามาจากโทรศัพท์ไร้สาย (Cordless Telephone) ซึ่งใช้งานภายในอาคารเพียงอย่างเดียว โดยเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถพกพาติดตัวไปใช้งานนอกอาคารได้ทุกที่มีสถานีรับ-ส่งสัญญาณ (Base Station) ตั้งอยู่ในรัศมีห่างจากสถานีรับ-ส่งสัญญาณ ประมาณ 150 เมตร
8) บริการสื่อสารเพื่อธุรกิจผ่านดาวเทียม Integrated satellite Business Network : ISBN 6 มิ.ย. 2534	บริษัท ทอคิวเม็นท์ จำกัด (15 ปี)	บริการโทรคมนาคมที่สามารถรับ-ส่งข้อมูลพร้อมเสียงได้ โดยนำเทคโนโลยีด้านการรับสัญญาณผ่านดาวเทียมมาประยุกต์ใช้กับโทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ ในปัจจุบันนอกจากจะมีเอกชนเข้าใช้ระบบนี้แล้ว ทศท.ยังเป็นผู้เข้าใช้ระบบนี้ด้วยคือโครงการโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบท (TDMA) อีกด้วย
9) โครงการเคเบิลใต้น้ำ Submarine Optical Fibre Cable Project 4 ก.ค. 2534	บริษัท จัสมิน ซับมาริน เทเลคอมมิวนิเคชัน จำกัด (20ปี)	เป็นโครงการที่ ทศท.กำหนดโครงการขึ้นเพื่อสำรองการให้บริการติดต่อโทรคมนาคมผ่านวงจรทางไกล ทางภาคใต้ของประเทศ เคเบิลใยแก้วใต้น้ำถูกฝังใต้ท้องทะเลเพื่อเชื่อมโยงวงจรระหว่างกรุงเทพฯ และชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกกับจังหวัดหลักๆทางภาคใต้ของประเทศ
10) ขยายบริการ โทรศัพท์ 2 ล้านเลขหมายในเขต โทรศัพท์นครหลวง 29 ตุลาคม 2535	บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (25 ปี)	โครงการติดตั้งและให้บริการ โทรศัพท์ตามบ้าน จำนวน 2 ล้านเลขหมาย ให้กับประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑล

บริการร่วม/วันทำสัญญา	บริษัท/ระยะเวลา	ลักษณะบริการ
11) บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ CBR 17 พ.ค. 2536	บริษัท วี.เอ็ม.ดี. จำกัด (15 ปี)	ระบบ CBR หรือ Common Base Radio Telephone เป็นระบบการสื่อสารเฉพาะกลุ่ม ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะการติดขัดของระบบจราจร โดยสามารถติดต่อกันเป็นรายบุคคลหรือติดต่อกันทั้งกลุ่ม โดยมี Dispatcher เป็นตัวกลางสั่งการกลุ่มผู้ใช้บริการนี้ได้แก่ กลุ่มรถแท็กซี่ ประกันภัย รถโดยสาร รถเช่า รถรับจ้าง เป็นต้น
12) บริการวีดีสาร Videotex Service 28 พ.ค. 2536	บริษัท ไกลน์ เทคโนโลยี จำกัด (5 ปี)	บริการวีดีสาร คือบริการระบบสื่อสารข้อมูล ซึ่งสามารถรับ-ส่งข้อมูลในลักษณะที่เป็นตัวเลข, ตัวอักษรและที่เป็นรูปภาพต่างๆ(Graphic) โดยสามารถโต้ตอบกันได้ ระหว่างผู้ใช้บริการ หรือสมาชิก (Subscriber) กับศูนย์ข้อมูล หรือผู้ใช้ข้อมูล (IP : Information Provider)
13) ขยายบริการโทรศัพท์ 1 ล้านเลขหมายในเขต โทรศัพท์ภูมิภาค 25 ค.ค. 2536	บริษัท ไทยเทเลโฟน แอนด์ เทเลคอมมิวนิ เคชั่น จำกัด (มหาชน) (25 ปี)	โครงการติดตั้ง และให้บริการ โทรศัพท์ตามบ้าน จำนวน 1 ล้านเลขหมายให้กับประชาชนในเขตภูมิภาคทั่วประเทศ

ตารางแสดงรายละเอียดโครงการบริการร่วมกสท. - เอกชน ระหว่าง พ.ศ. 2533 - พ.ศ. 2537

บริการร่วม/วันทำสัญญา	บริษัท/ระยะเวลา	ลักษณะบริการ
1) บริการวิทยุติดตามตัว ระบบ Digital Display และ Alphanumeric Paging 12 กุมภาพันธ์ 2534	บริษัท แพ็คคลิงค์ (ประเทศไทย) จำกัด (15 ปี)	เป็นบริการวิทยุคมนาคมเพื่อรับ-ส่งข่าวสาร โดยผู้ใช้บริการ หรือผู้ที่พกพาวิทยุติดตามตัวจะได้รับแจ้งข่าวสารซึ่งอยู่ในรูปของตัวเลขหรือข้อความ
2) บริการวิทยุคมนาคม ระบบเซลลูล่าร์ 16 กันยายน 2534	บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) (27 ปี)	บริการวิทยุติดต่อกึ่งสองทาง ผ่านสถานีกลางแบบพูดสวนทางกันได้(Full Duplex) สามารถใช้รับส่งได้ทั้งเสียงและข้อมูลใช้งานได้สะดวกและรวดเร็ว เช่นเดียวกับระบบโทรศัพท์ธรรมดา (โทรศัพท์มือถือระบบ 800)
3) บริการวิทยุติดตามตัว ระบบ Digital Display และ Alphanumeric Paging 15 มกราคม 2535	บริษัท เลนโซ่ เพจจิง จำกัด (25 ปี)	เป็นบริการวิทยุคมนาคมเพื่อรับ-ส่งข่าวสาร โดยผู้ใช้บริการหรือผู้ที่พกพาวิทยุติดตามตัวจะได้รับแจ้งข่าวสาร ซึ่งอยู่ในรูปของตัวเลขหรือข้อความ
4) บริการวิทยุคมนาคม เฉพาะกิจระบบ Trunked Mobile 7 พฤษภาคม 2536	บริษัท ยูไนเต็ดคอมมิวนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด(มหาชน) (15 ปี)	บริการวิทยุคมนาคมที่จัดไว้แก่ผู้ที่ต้องการมีเครือข่ายวิทยุเฉพาะกิจไว้ใช้ในกิจการของตน โดยสามารถใช้งานได้ทั้งแบบเฉพาะภายในกลุ่มหรือแบบตัวต่อตัว และสามารถต่อเชื่อมเข้ากับตู้สาขาอัตโนมัติ หรือระบบโทรศัพท์ธรรมดาได้

บริการร่วม/วันทำสัญญา	บริษัท/ระยะเวลา	ลักษณะบริการ
5) บริการสื่อสารดาวเทียม โดยใช้สถานีภาคพื้นดินขนาดเล็ก (VSAT) 28 มิถุนายน 2536	บริษัท ธนายง จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท สยามแซ็ท เน็ทเวอร์ค จำกัด (เดิมชื่อ บริษัท ไทยสกายคอม จำกัด) ดำเนินงานแทน (22 ปี)	การให้บริการรับ-ส่งสัญญาณเสียง ภาพ และข้อมูลผ่านดาวเทียม โดยใช้สถานีภาคพื้นดินขนาดเล็ก เพื่อติดต่อเฉพาะในประเทศไทย
6) บริการโทรศัพท์/โทรสาร ระหว่างประเทศ สาธารณะแบบใช้บัตร (Card Phone) 15 มีนาคม 2537	บริษัท เกลนโซ่ โฟนการ์ด จำกัด (เดิมชื่อ บริษัท โฟนการ์ด จำกัด) (15 ปี)	การให้บริการโทรศัพท์/โทรสารระหว่างประเทศ สาธารณะแบบใช้บัตร โดยบัตรที่จะใช้มี 2 ลักษณะ คือ Credit Card ทั่วไป และ Prepaid Card ทั้งนี้จะมีการติดตั้งตู้โทรศัพท์/โทรสารสาธารณะตามสถานที่ต่างๆทั่วประเทศ
7) บริการรับ-ส่งสัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียม 9 สิงหาคม 2537	บริษัท ซีเอส คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (บริษัท ร่วมทุนระหว่างบริษัทชินวัตรแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) และกสท. (22 ปี)	เป็นการรับ-ส่งสัญญาณโทรศัพท์ผ่านดาวเทียมไทยคม หรือดาวเทียมดวงอื่นๆ ตามโครงการดาวเทียมสื่อสารของกระทรวงคมนาคม กลุ่มผู้ใช้บริการ ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ และผู้ให้บริการ Cable TV เป็นต้น
8) บริการสื่อสารข้อมูลในประเทศแบบเคลื่อนที่ (Mobile Data Communication Services) 17 กันยายน 2537	บริษัท เนทเวอร์คคอนซัลแทนท์ จำกัด (20 ปี)	เป็นบริการรับส่งข้อมูล (Data) สองทางมีลักษณะคล้ายคลึงกับบริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูล่า และ Trunked Mobile แต่มีจุดมุ่งหมายในการรับ-ส่งข้อมูลเป็นหลัก

นอกจากสัมปทานธุรกิจโทรคมนาคมจากหน่วยงาน ทศท. กสท. แล้วยังมีสัมปทานด้านโทรคมนาคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยคือ โครงการดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติ ซึ่งเป็นโครงการที่กระทรวงคมนาคมเป็นเจ้าของสัมปทาน มีลักษณะโครงการโดยสรุป ดังนี้

บริการร่วม/วันที่สัญญา	บริษัท/ระยะเวลา	ลักษณะบริการ
โครงการดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติ 11 กันยายน 2534	บริษัทชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) (30 ปี)	มีหน้าที่ในการจัดสร้างและจัดส่งดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ ก่อสร้างสถานีควบคุมดาวเทียมหรือสถานีส่ง ติดตามและมาตรวัด รวมถึงจัดหาและติดตั้งเครื่องมือทดสอบและอุปกรณ์อื่นๆที่จำเป็นในการดำเนินงาน ทั้งนี้กระทรวงคมนาคมได้ให้สิทธิแก่บริษัทฯ ในการให้บริการวงจรดาวเทียม (Transponder) โดยเก็บค่าใช้จ่ายบริการจากผู้ใช้งานวงจรดาวเทียมเป็นเวลา 30 ปี โดยให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่กระทรวงคมนาคมเป็นร้อยละ 5.5-22.5 หรือให้ผลประโยชน์เป็นรายได้ขั้นต่ำ 1,415 ล้านบาท ตลอดระยะเวลา 30 ปี

สรุป

เมื่อย้อนกลับไปดูถึงที่มาของการที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจการด้านโทรคมนาคม จะเห็นว่าสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ภาครัฐตัดสินใจ ในการดึง ภาคเอกชนเข้ามา เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยของเรามีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ถือ ได้ว่า อยู่ในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากระยะเวลา 5-10 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศ ไทยเติบโตอยู่ในอัตราร้อยละ 8 - 10 ทุกปี และยังมีคาดการณ์ว่า อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศไทยจะยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องต่อไป ซึ่งผลการขยายตัวของเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับ เป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง เมื่อเทียบกับ ประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้วยกัน รวมทั้งประเทศในภูมิภาคอินโดจีน

แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาอีกด้านหนึ่ง ทำให้ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ อาทิ ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปาไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการด้านสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่ง รวมถึงบริการด้าน โทรศัพท์ได้กลายเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรง จนกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ทำให้ประเทศไทยในเวลานั้น เป็นห่วงกังวลว่าหากประเทศไทยต้องการที่จะรักษา ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่สูงต่อเนื่องต่อไป จำเป็นต้องมีมาตรการที่จะเร่งรัดปรับปรุง กิจการด้านสาธารณูปโภคต่างๆให้เพียงพอ โดยเฉพาะทางด้านโทรศัพท์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการติดต่อสื่อสาร

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลสมัยนั้น จึงเห็นว่าการขาดแคลนโทรศัพท์เป็นเรื่องที่รัฐบาลจะต้อง เร่งดำเนินการแก้ไข ซึ่งในเวลานั้นหน่วยงานของรัฐที่ดูแลกิจการด้านโทรคมนาคม ไม่ใช่มีความรู้ ความสามารถ แต่เป็นเพราะหน่วยงานอย่างองค์การโทรศัพท์ การสื่อสาร ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจาก

ประการแรก หน่วยงานองค์การโทรศัพท์และการสื่อสารซึ่งก็มีปัญหา เช่นเดียวกับ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจอื่นที่ไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด ด้วยข้อจำกัดในความเป็น

รัฐวิสาหกิจที่เต็มไปด้วย กฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ ขั้นตอนการทำงานที่มากมาย ทำให้เกิดความล่าช้า และไม่มี ความคล่องตัวในการดำเนินงาน

ประการที่สอง องค์การโทรศัพท์และการสื่อสาร ต้องประสบปัญหาเช่นเดียวกับ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจอื่น ในเรื่องของการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ในการขยายงาน เนื่องจากกิจการ สาธารณูปโภค ต้องใช้เงินลงทุนสูง แต่รัฐบาลได้กำหนดให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจต้องปฏิบัติตาม ระเบียบการกู้เงินต่างประเทศที่มีเพดานเงินกู้จำกัด

ดังนั้น รัฐบาลสมัยนั้นจึงได้หาทางออกในการแก้ปัญหา โดยใช้นโยบายเปิดโอกาสให้ ภาคเอกชนเข้ามา อันเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา เป็นนโยบายตั้งรับ (reactive) มากกว่านโยบายริเริ่ม (proactive) กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาถึงมีนโยบายเกิดขึ้นเพียงเพื่อให้อยู่รอดแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งไม่เพียง เฉพาะประเทศไทยเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่หลายๆประเทศในโลก ต่างก็หันมาใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ ภาคเอกชนเข้ามาเป็นผู้ดำเนินการด้านโทรคมนาคม ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการ ปฏิรูปกิจการโทรคมนาคม โดยการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการแข่งขัน ทำให้กิจการโทร คอมมูนิเคชันของสหรัฐอเมริกามีความก้าวหน้าทันสมัยตลอดเวลา จนเวลานี้ สหรัฐอเมริกา มีผู้ประกอบการด้านสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่งรวมทั้งกิจการโทรศัพท์มากกว่า 10 ราย หรือแม้แต่ในประเทศทางยุโรป หลายๆประเทศ กำลังทำการปฏิรูปกิจการด้านโทรคมนาคม เช่นประเทศอังกฤษ ที่มีการแปรรูป หน่วยงานองค์การโทรศัพท์ให้เป็นแบบภาคเอกชน ทำให้กิจการด้านโทรศัพท์ของประเทศอังกฤษมีการขยายตัว รวมทั้งประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส ต่างก็หันมาส่งเสริม ให้ภาคเอกชนมีการแข่งขันด้าน โทรคมนาคม เช่นเดียวกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย ต่างก็มีแนวโน้มการเปิดให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ โทรคมนาคมมากขึ้น ด้วยการปฏิรูปกิจการโทรศัพท์ของรัฐ เช่น ในญี่ปุ่น ได้หวัน ฮองกง เกาหลี ทำให้ประเทศเหล่านี้มีโทรศัพท์ใช้อยู่ในอัตราที่สูง มีการนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารโทรคมนาคมไปใช้ในการพัฒนาแข่งขันทางการค้า ถึงแม้การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินการของประเทศไทย นั้น จะมีรายละเอียดของลักษณะสัมปทานที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ เนื่องจากติดขัดด้วยกฎหมายจึง จำเป็นต้องให้สัมปทานในรูปแบบของ BTO เพื่อเลี่ยงกฎหมายซึ่งสัมปทานแบบ BTO นี้ มีความเกี่ยวเนื่อง ด้านหลักทรัพย์ค่าประกันเงินกู้ คือไม่มีหลักทรัพย์เป็นค้ำประกัน เพราะทรัพย์สินต่างๆเหล่านั้น เมื่อ สร้างเสร็จก็ต้องโอนให้รัฐทันที แต่ถึงกระนั้นเอกชนก็ยังให้ความสนใจเข้าร่วมกิจการ

เมื่อเอกชนได้มีโอกาสเข้าร่วมดำเนินกิจการโทรคมนาคมแล้ว ยังได้ส่งผลดีต่อการดำเนินงานของภาครัฐหลายประการดังนี้

ประการแรก เท่าที่ภาคเอกชนได้เข้ามาช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานในการบริการด้านโทรคมนาคมไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์บ้าน เพจเจอร์ ฯลฯ ใ้กับประชาชนได้สะดวก รวดเร็ว ยิ่งขึ้น

ประการที่สอง การเข้ามาของภาคเอกชนเท่ากับเป็นการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้ระบบโทรคมนาคมของเมืองไทยมีความก้าวหน้า ทันสมัย เช่นเดียวกับนานาประเทศ

ประการที่สาม ภาคเอกชนยังเข้ามาช่วยลดภาระด้านการเงินของหน่วยงานรัฐ และไม่ได้ทำให้รัฐเสียหายได้แต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับมีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะเอกชนได้จ่ายผลประโยชน์ตอบแทนรัฐ ซึ่งมากกว่ารายได้ที่รัฐดำเนินการเอง และยกทรัพย์สินให้กับรัฐ พนักงานขององค์กรโทรศัพท์และการสื่อสารก็ไม่ได้ตกงาน เพราะทั้งสององค์กร ยังมีงานด้านอื่นอีกมากที่ต้องดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปแล้ว นโยบายและแผนของรัฐในการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการนั้น จากข้อมูลในบทนี้และบทที่ 2 พบว่านโยบายดังกล่าวนี้เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในเรื่องการขาดแคลนการให้บริการโทรคมนาคมของภาครัฐ โดยเฉพาะเรื่องโทรศัพท์ ซึ่งนโยบายในเรื่องการให้สัมปทานก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่ง แต่การแก้ไขปัญหานั้นที่แท้จริง มันอยู่ที่การแก้ไขกฎหมายยกเลิกผูกขาดกิจการโทรคมนาคมโดยรัฐ แล้วจัดทำแผนแม่บท ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาโทรคมนาคมของไทยเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบมากขึ้น เนื่องจากนโยบายและแผนในการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามีส่วนร่วม โดยการให้สัมปทานนั้นสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ก็จริง แต่ในขณะเดียวกันได้ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นมา คือ การแก่งแย่งของภาคเอกชนในการให้ได้มาซึ่งสัมปทานและความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลครั้งกล่าวในหัวข้อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน เพื่อให้ทราบว่าเมื่อเอกชนเข้าร่วมกิจการแล้วได้มีวิธีการดำเนินธุรกิจอย่างไร และมีบทบาทในการพัฒนาโทรคมนาคม หรือไม่ สิ่งต่างๆเหล่านี้จะเป็นข้อมูลที่ให้นำเสนอในบทต่อไป